

RAPPORT 221

Prospectie met ingreep in de bodem aan de Diestse-
steenweg te Herk-de-Stad.

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeente Herk-de-Stad.

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

Inge Van de Staey en Elke Wesemael
Februari 2015

ARON-RAPPORT 221

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM AAN DE DIESTSESTEENWEG TE HERK-DE-STAD

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN DE GEMEENTE HERK-DE-STAD

Inge Van de Staey en Elke Wesemael

Sint-Truiden
2015

Opgraving ☐		Prospectie ☒	
Vergunningsnummer:	2014/432		
Naam aanvrager:	Elke Wesemael		
Naam site:	Herk-de-Stad, Driespoortweg		

Colofon

**ARON rapport 221 - Prospectie met ingreep in de bodem aan de Diestsesteenweg te Herk-de-Stad.
Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeente Herk-de-Stad.**

Opdrachtgever: Gemeente Herk-de-Stad

Projectleiding: Elke Wesemael

Uitvoering veldwerk: Elke Wesemael en Inge Van de Staey

Auteurs: Inge Van de Staey en Elke Wesemael

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2015/12.651/4

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2015

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	4
1.3 Vroeger archeologisch onderzoek.....	5
2. Het archeologisch onderzoek.....	6
2.1 Doelstelling.....	6
2.2 Verloop.....	7
2.3 Methodiek.....	7
3. Onderzoeksresultaten.....	7
3.1 Bodemopbouw.....	7
3.2 De archeologische sporen en vondsten.....	8
Conclusie en aanbevelingen.....	10

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens
Bijlage 2: Lijst met afkortingen
Bijlage 3: Tijdstabel
Bijlage 4: Sporenlijst
Bijlage 5: Fotolijst
Bijlage 6: Overzichtsplan proefsleuven 1.250
Bijlage 7: Detailplannen sporen 1.50
Bijlage 8: Profielputten en coupes
Bijlage 9: Foto's profielen
Bijlage 10: Vervolgonderzoek
Bijlage 11: Vergunningen

Inleiding

Naar aanleiding van de uitbreiding van het kerkhof te Herk-de-Stad, werd door het *Agentschap Onroerend Erfgoed* een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven noodzakelijk geacht. Dit onderzoek werd op 3 februari 2015 uitgevoerd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba* uit Sint-Truiden, in opdracht van de *gemeente Herk-de-Stad*.

Het onderzoek leverde vijftien sporen op. Hoewel geen van deze sporen vondsten opleverden, kunnen de sporen op basis van hun kleur en samenstelling in twee groepen worden onderverdeeld. Een eerste groep dateert vermoedelijk in de Romeinse tijd of de Middeleeuwen. Een tweede groep omvat enkele scherp afgelijnde paalkuilen die als postmiddeleeuws kunnen beschouwd worden.

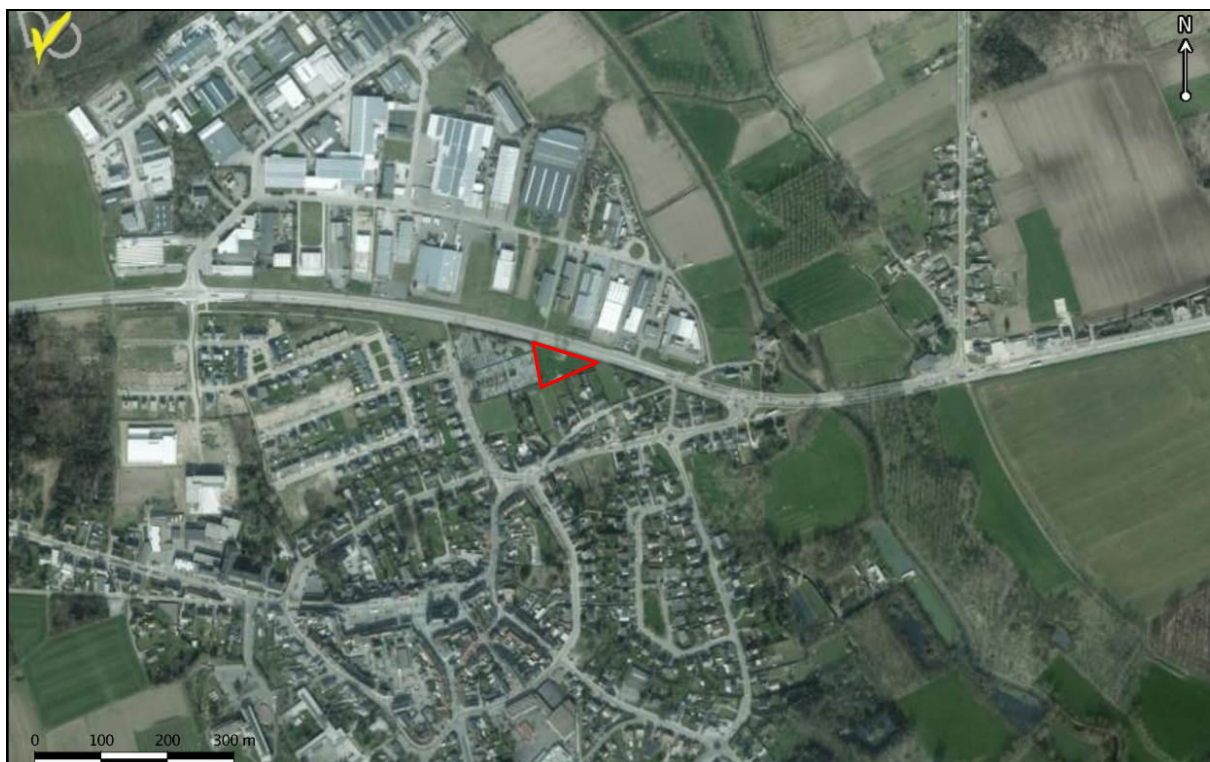

Afb. 1. Globale situering van het onderzoeksgebied op de kaart van België (NGI, 2002)

1. Het onderzoeksgebied

1. 1. Algemene situering

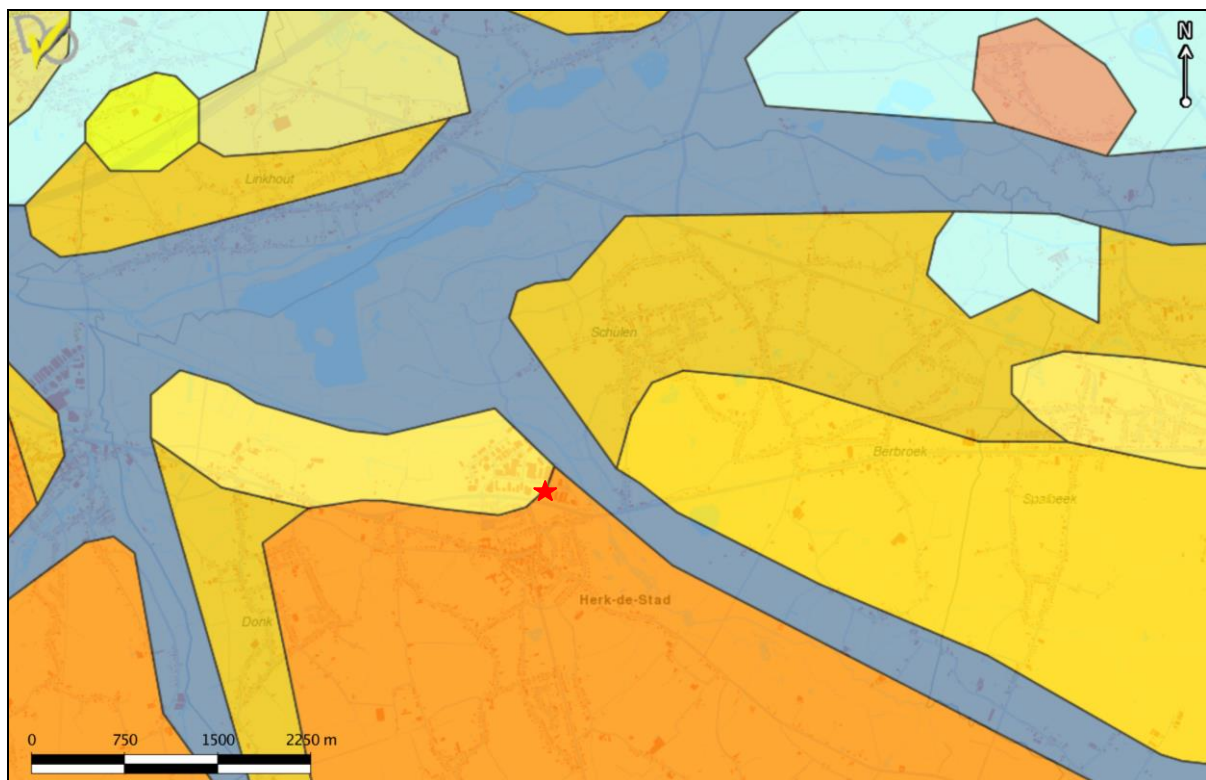
Het onderzoeksterrein situeert zich ten noordoosten van het centrum van Herk-de-Stad. Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Diestsesteenweg, en in het westen door het kerkhof langs de Guldensporenlaan. Ten oosten en zuiden van het terrein situeren zich tuinen langs de Molenstraat (Afb. 2). Het projectgebied, met een oppervlakte van ca. 0,3 hectare, omvat de percelen 323b en 322f (Kadaster Herk-de-Stad, Afdeling 1, sectie A) en was tot voor de bodemingreep in gebruik als weiland.

Afb. 2. Kleurenorthfoto met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood), schaal 1:7500 (Bron: Bodemverkenner).

Het onderzoeksterrein daalt in oostelijke richting, van ca. 27,5 m TAW in het westen tot ca. 26 m TAW in het oosten. De Herk situeert zich ca. 500 m ten oosten van het onderzoeksterrein, op een hoogte rond 23,5 m TAW. De Demer stroomt ca. 2,5 km in noordelijke richting.

Geografisch gezien ligt het onderzoeksgebied op de grens van de Limburgse Kempen en de zandleemstreek. Het moedermateriaal waarin de bodem tot ontwikkeling is gekomen in deze streek – die de overgang vormt tussen de noordelijke zandgordel en de leemgordel in het zuiden – bestaat uit een dekmantel die tijdens de laatste ijstijd, de Weichsel-ijstijd (Laat-Pleistoceen) door sterke noordenwinden werd afgezet. De leem die het lichtst was, werd het verst getransporteerd en bedekte het zuidelijke deel. Het zwaardere zand werd noordelijker afgezet.¹ Herk-de-Stad ligt in de overgangszone tussen zand en leem, en bestaat bodemkundig voornamelijk uit lemige zandbodems. Het onderliggende tertiaire substraat is op de Tertiairgeologische kaart van België gekarteerd als een grijze, harde, vette klei, afgewisseld met dunne lagen silt (*Formatie van Boom*). De rivieren ten zuiden van de Demer, de Herk inbegrepen, zijn ingesneden in deze *Formatie van Boom*. Hun beekjes voeren materiaal aan uit de *Formaties van Boom, Bolderberg, Diest en Eigenbilzen*. Aan de basis van de alluviale afzettingen komt meestal een pakket herwerkt materiaal van de *Formatie van Boom* met daarop een fijn grijs zand (uit de *Formatie van Eigenbilzen*) eventueel vermengd met enkele silexkeitjes (uit de *Formatie van Bolderberg*). Het bovenste gedeelte van de rivierafzetting bestaat uit lemig zand of zandleem dat afkomstig is van het zandlemig dekpakket op de *interfluvia*. In deze sedimenten kan ook nog leem vermengd zijn dat door de rivier aangevoerd werd vanuit het leemgebied verder naar het zuiden.²

Afb. 3. Grootschalig referentiebestand met overlap van de bodemassociatiekaart en aanduiding van het onderzoeksterrein (rood), schaal 1:20.000. Duidelijk wordt dat het onderzoeksterrein zich op de rand van droge zand tot licht zandleemgronden naar natte zandleemgronden bevindt, in de onmiddellijke nabijheid van de vallei van de Herk in het oosten en de brede Demervallei in het noorden (Bron: Geopunt).

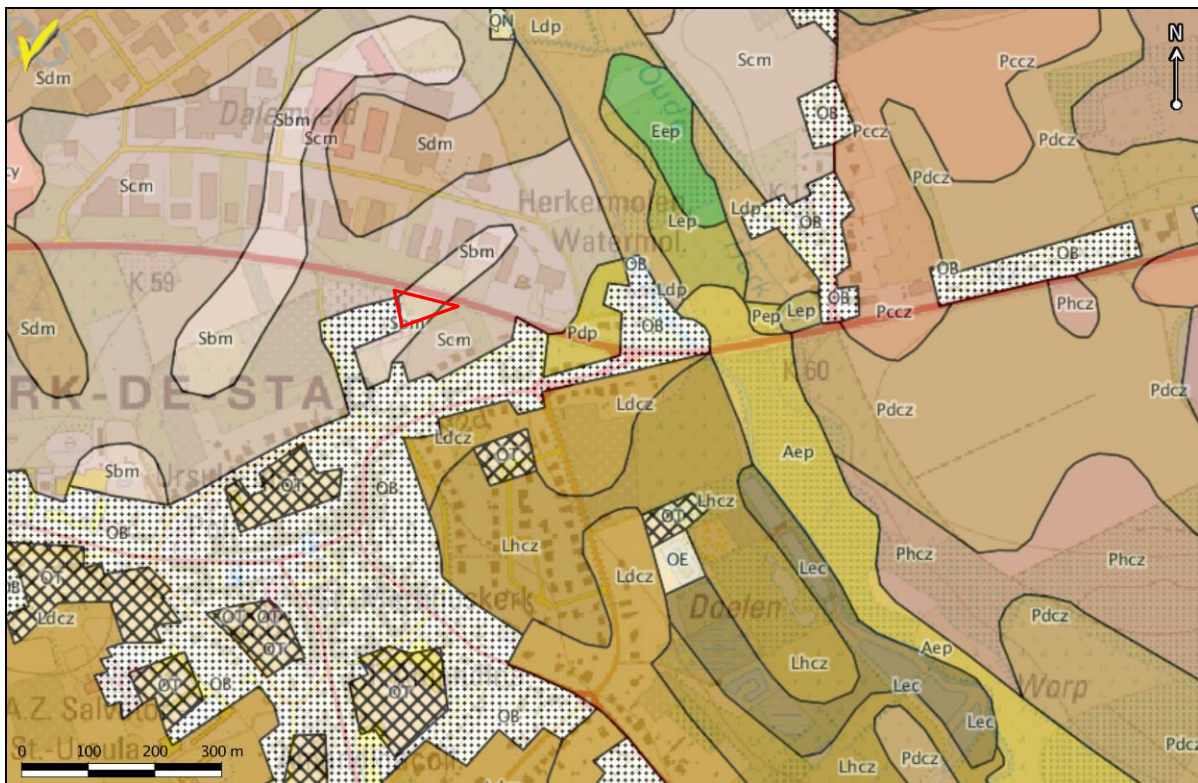
In het tardiglaciaal³ werd in de vallei lokaal opgestoven zand afgezet waardoor duinruggen (donken) ontstonden. Vaak liggen deze ruggen slechts twee meter boven het omliggende landschap, net genoeg om aan de ergste overstromingen te ontsnappen. Van oudsher hebben deze droge plaatsen in de onmiddellijke nabijheid van water een grote aantrekkingskracht op de mens uitgeoefend. Op de bodemassociatiekaart (Afb.

¹ Frederickx E. en S. Gouvy (1996) *Toelichting bij de quartair geologische kaart, kaartblad 25 Hasselt*, Leuven, p 20-21.

² Frederickx E. en S. Gouvy (1996) *Toelichting bij de quartair geologische kaart, kaartblad 25 Hasselt*, Leuven, p 18.

³ De overgangperiode tussen de IJstijden (het Pleistoceen) en de warme fase waar we ons ook nu nog in bevinden (het Holoceen) wordt tardiglaciaal geheten.

3) wordt duidelijk hoe het onderzoeksterrein zich op de overgang bevindt van droge zand- tot licht-zandleemgronden (*Afb. 3, geel*) naar natte zandleemgronden (*Afb. 3, oranje*). In de vallei van de Herk en de Demer, respectievelijk ten oosten en noorden van het onderzoeksterrein bevinden zich natte alluviale gronden zonder profielontwikkeling (*Afb. 3, blauw*).

Afb. 4: Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en aanduiding van het onderzoeksgebied (geel), schaal 1:7500 (Bron: Bodemverkenner).

Het onderzoeksterrein zelf wordt volgens de bodemkaart (Afb. 4) ingenomen door een Sbm- en Scm-bodem, respectievelijk een droge tot matig droge lemige zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont ('plaggenbodem'). Plaggenbodems worden al sinds de jaren '50 van vorige eeuw opgenomen op de bodemkaarten. Op basis van informatie van archeologische opgravingen doorheen de jaren kunnen deze bodems vandaag aan de hand van een verschillend beheer in verschillende categorieën onderverdeeld worden. Zo zijn er de plaggenbodems *sensu stricto*, die vanaf de late Middeleeuwen de landbouwproductie vergrootten door een intensivering met behulp van bemesting. Hierdoor konden de akkers jaarlijks benut worden en hoefden ze niet meer braak te liggen. Humusrijk materiaal (zoals bosstrooisel, heide- en/of grasplaggen) werd gebruikt om de (vloeibare en vaste) dierlijke mest van het gestalde vee te binden. Dit mengsel werd vervolgens op de akker gebracht. Omdat dit humusrijke materiaal behalve organisch afval ook veel minerale bestanddelen (zand en of klei, afkomstig van de plaggen) bevatte, ontstond ten gevolge van eeuwenlange, intensieve bemesting een dikke humushoudende bovenlaag. Andere beheersvormen die voor een dikke antropogene humus A-horizont zorgden zijn de verhoogde velden, de beddenbouw, het diepploegen en het nivelleren van de velden. Al deze gronden worden ook aangeduid met de term 'plaggenbodem'⁴. Volgens het Belgische bodemclassificatiesysteem spreekt men bij deze bodems met dikke humeuze bovengrond vanaf 60 cm van een plaggenbodem. Bij het internationale systeem ligt de grens op 50 cm.

⁴ Langohr R. (2001) *L'atnthropisation du paysage pédologique agricole de la Belgique depuis le Néolithique ancien – Apports de l'archéopédologie (Etudes et gestions des sols 8 (2))*, p 103-118; KEIJERS D.M.G. & TOPS B. (2011) *Studieopdracht naar een archeologische evaluatie en waardering van de kasteelsite te Wezemaal: gemeente Rotselaar, provincie Vlaams-Brabant (RAAP-rapport 2439)*, p 30-31.

1.2 Historische achtergrond

Herk-de-Stad wordt voor het eerst vermeld in 1107 als *Harke*, afkomstig van het Germaanse ‘*harc*’ (woud), of van het Keltische ‘*arica*’ (kleine rivier).

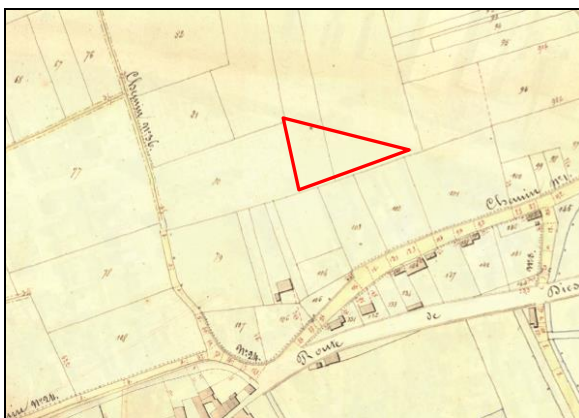
De stad ontstond aan de handelsweg Brabant-Rijnland, bij de grens van het graafschap Loon met het hertogdom Brabant. Reeds in 1389 wordt de vermelding gemaakt van een stadsomwalling. Hiervan bleef het eivormig patroon volledig bewaard in de lanen die nu de ringweg vormen rond het stadscentrum (Afb. 8, CAI 207121). Op de omwalling lagen drie poorten, die pas op het einde van de 19de eeuw gesloopt werden: de Halense poort in het westen (Afb. 8, CAI 207122), de Hasseltse poort in het noordoosten (Afb. 8, CAI 207123) en de Oppemse poort of St.-Truiderpoort in het zuidoosten (Afb. 8, CAI 164273). De binnenstad werd herhaaldelijk (1669, 1679 en 1781) door zware branden geteisterd.⁵

Het onderzoeksterrein situeert zich buiten de Middeleeuwse stadsomwalling, net ten noordoosten van de Hasseltsespoort. Op de *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgenomen op initiatief van graaf *de Ferraris* (1771-1778) (Afb. 5) is het onderzoeksgebied onbebouwd en wordt het ingenomen door landbouw- en weidegrond. Ter hoogte van het huidige kerkhof, ten oosten van het onderzoeksterrein, situeert zich een omhaagde moestuin en weiland.

Ook op de *Atlas der Buurtwegen* (1845) (Afb. 6) en op de *Vermaelenkaart* (1846-1854) (Afb. 7) is het onderzoeksterrein onbebouwd.

Afb. 5: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld door Graaf de Ferraris (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood) (Bron: Geopunt).

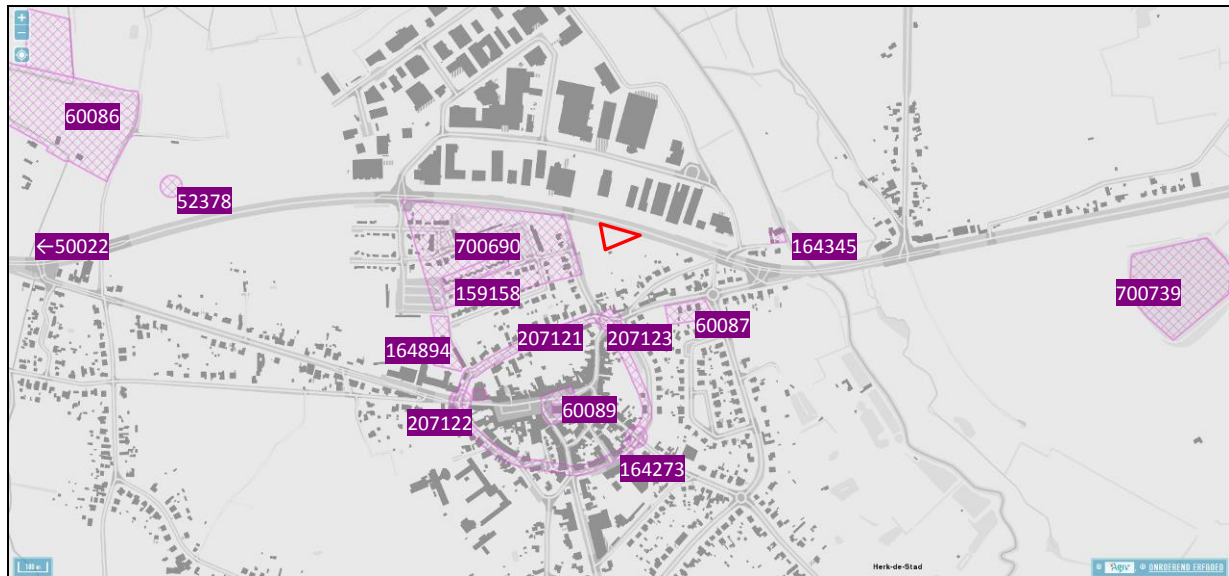
Afb. 6: Atlas van de Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: Geopunt).

Afb. 7: Detail uit de Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood) (Bron: Geopunt).

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20948>

1.3 Vroeger archeologisch onderzoek

Afb. 8: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van de omliggende vindplaatsen en het projectgebied (rood). (Bron: geo.onroerenderfgoed.be)

Uit het onderzoeksterrein zelf zijn geen archeologische sporen of vondsten bekend (Afb. 8). Dat de regio gedurende ruime tijd werd bewoond, wordt op basis van de omliggende CAI-vindplaatsen duidelijk. Zo situeren CAI 700690 en CAI 159158 zich onmiddellijk ten westen van het terrein. CAI 700690 geeft de losse vondst van Romeins, Middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk aan, ter hoogte van CAI 159158 werden een negental kuilen aangetroffen die mogelijk uit de metaaltijden dateren. Ook 200 m in zuidoostelijke richting werd een ijzertijdkuil aangetroffen tijdens voorbereidende graafwerken voor de bouw van appartementen (CAI 60087). Het merendeel van de sporen (kuilen, grachten, huisplattegronden en een waterput) die hier werden aangetroffen, dateren evenwel uit de volle middeleeuwen.

Zoals boven vermeld werd (zie 1.2 *Beknopte historiek van het onderzoeksgebied*), bleef de Middeleeuwse stadsvorm volledig bewaard bij de aanleg van de huidige ringweg (CAI 207121). Archeologische resten van de stadspoorten werden enkel aangetroffen ter hoogte van de Oppemse poort of St.-Truiderpoort (CAI 164273). Hier werd tijdens graafwerken in het jaar 1988 een bakstenen muur opgemerkt die aan de stadspoort werd gelinkt.

CAI 60089 geeft de ligging van de Sint-Martinuskerk weer. De oorspronkelijke kerk – die voor het eerst vermeld wordt in 1157 - werd in 1336 door een brand verwoest. Het huidige uitzicht van de kerk dateert uit 1840-1854.

Ook de overige CAI-nummers verwijzen naar Middeleeuwse of post-Middeleeuwse structuren. Het betreft CAI 50102 (twee bakstenen waterputten uit de late middeleeuwen), CAI 164894 (afvalcontexten die mogelijk gerateerd kunnen worden aan het nabijgelegen Ursulinnenklooster) en twee sites met walgrachten (CAI 60086 en CAI 700739).

De grootste site in de omgeving bevindt zich ca. 5 km in westelijke richting, langs de Grote Baan te Donk (Halen) (CAI 50022). Hier werd na intensieve prospecties van verschillende amateurarcheologen, een grootschalige opgraving georganiseerd onder leiding van L. Van Impe. Dankzij dit onderzoek is de site van Donk uitgegroeid tot één van de best gedocumenteerde sites met betrekking tot de metaaltijden in Vlaanderen. Toch wijzen sporen en vondsten erop dat de site reeds vroeger bewoond werd. Het merendeel van het steentijd materiaal was mesolithisch maar er werd ook materiaal aangetroffen van het epipaleolithicum en het neolithicum. Uit de metaaltijden werden zowel nederzettingssporen als grafresten ontdekt. Het grafveld werd bezet vanaf de Hallstatt-periode. Al tijdens de vroege ijzertijd, maar ook later, doorheen de vroege La-Tène periode wordt het grafveld deels overbouwd. Er werden in Donk tientallen huisplattegronden, maar ook spiekertjes en graansilo's ontdekt. Vaak blijft het moeilijk om deze plattegronden te dateren. Allicht kunnen we in Donk, m.b.t. de nederzettingen, ook niet spreken van een échte continuïteit, maar meer van telkens een tijdelijke bewoning, zoals we dit kunnen verwachten bij de zogenaamde 'zwervende erven'. De site werd verder

bewoond in de vroeg-Romeinse periode. Uit de midden-Romeinse periode werden twee urngraven en twee inhumatiegraven aangetroffen. De nederzetting uit de laat-Romeinse periode bestond uit een groep op elkaar georiënteerde gebouwen.⁶

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

De opdracht bestond uit het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem. Het doel van dergelijk onderzoek is het opstellen van een rapport dat een ruimtelijke en inhoudelijke analyse maakt van mogelijk aanwezige archeologische resten op het onderzoeksterrein. Op basis van de Bijzondere voorwaarden moeten hierbij minimaal de volgende vragen beantwoord worden:

- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*
- *Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?*
- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*
- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*
- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;*
 - *Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?*
 - *Wat is de omvang?*
 - *Komen er oversnijdingen voor?*
 - *Wat is het, geschatte, aantal individuen?*
- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?*
- *Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?*
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*
- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*
 1. *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*
 2. *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*
- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*
- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

⁶<https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/metaaltijden/archeodistricten/zandleemstreek>

Conform de Bijzondere Voorwaarden bestond het veldwerk uit de evaluatie van het gebied door middel van het aanleggen van proefsleuven met een dekking van minimum 12,5%, waarvan 10% door parallelle proefsleuven en 2,5% door middel van kijkvensters en/of dwarssleuven.

Op basis van dit rapport en in combinatie met de door de bouwheer opgemaakte bouwplannen, kan het terrein al dan niet archeologie-vrij worden verklaard, de inrichting van het terrein eventueel worden bijgestuurd of kan een onderbouwde selectie van de bedreigde en te onderzoeken zones worden opgemaakt.

2.2 Verloop

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van *Elke Wesemael* een vergunning voor het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem bij het *Agentschap Onroerend Erfgoed* aangevraagd. Deze vergunning werd op 30 november 2014 afgeleverd onder het dossiernummer 2014/432. De vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2014/432 (2) en stond tevens op naam van *Elke Wesemael*.⁷

Het onderzoek, in opdracht van *de gemeente Herk-de-Stad*, stond onder leiding van projectverantwoordelijke *Elke Wesemael* en werd op 3 februari 2015 uitgevoerd door *Elke Wesemael* en *Inge Van de Staey*. *Vandersmissen Tim bvba* stond in voor de graafwerken en *ARON bvba* voor de digitale opmeting van de sporen en de aangelegde werkputten.

2.3 Methodiek

Conform de Bijzondere Voorwaarden werd het terrein door middel van proefsleuven onderzocht⁸. Deze proefsleuven werden machinaal aangelegd met een tussenafstand van ongeveer 14 m. Drie NO-ZW georiënteerde sleuven werden aangelegd. Om een zicht te verkrijgen op de bodemopbouw van het terrein werd in iedere proefsleuf een profielput aangelegd waarvan één bodemprofiel werd opgeschoond, gefotografeerd en ingetekend⁹.

Proefsleuf 2 werd tijdens het onderzoek met een kijkvenster verbreed op de plaats waar enkele grijze kuilen en (paal)kuilen werden aangesneden. In totaal werd zo een oppervlakte van ca. 366 m² onderzocht, wat neerkomt op 12,2 % van de totale oppervlakte van het terrein.

Alle aangetroffen sporen, vijftien in totaal, werden manueel opgeschoond, gefotografeerd, beschreven en digitaal ingemeten. Eén van deze sporen werd gecoupeerd waarbij de coupe manueel werd ingetekend, gefotografeerd en beschreven¹⁰.

Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een fotolijst en sporenlijst.¹¹ De veldtekeningen werden gedigitaliseerd.

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Bodemopbouw

Het onderzoeksterrein wordt volgens de bodemkaart (*Afb. 3*) ingenomen door een Sbm- en Scm-bodem, respectievelijk een droge tot matig droge lemige zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont ('plaggenbodem').

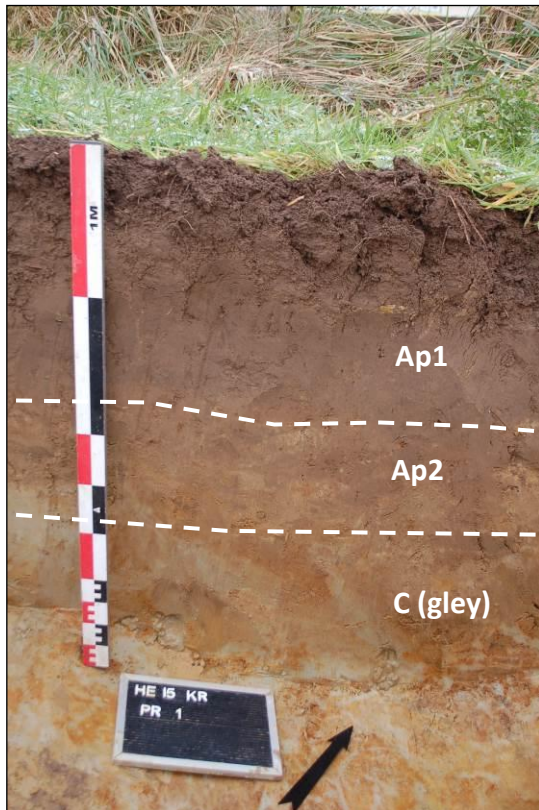
⁷ Zie Bijlage 11.

⁸ Zie Bijlage 6.

⁹ Zie Bijlagen 8 en 9.

¹⁰ Zie Bijlage 9.

¹¹ Zie Bijlagen 4 en 5.

Tijdens het onderzoek kon een humeus, donkerbruin plaggendek over het ganse onderzoeksterrein worden aangeduid. In proefput 1 (Afb. 9) en proefput 2 konden twee lagen onderscheiden worden. Door een lokale verstoring ter hoogte van proefput 3 was niet duidelijk of het plaggendek ook hier gestratificeerd was.

De humeuze A-horizont had in het oostelijke deel van het onderzoeksterrein een dikte van ca. 50 tot 60 cm, in het westen was het plaggenpakket ca. 40 cm dik – onvoldoende om volgens het Belgische classificatiesysteem over een plaggenbodem te kunnen spreken (*supra*).

Onder de donkerbruine tot bruinigrijze ploeglaag bevond zich onmiddellijk de lemige zandbodem. Een profielontwikkeling werd nergens vastgesteld. Gleyverschijnselen in de vorm van ijzervorming, roest en wit-oranje vlekken kwamen in grote mate voor.

Afb. 9: Proefput 1, sleuf 1

3.2 De archeologische sporen en vondsten

Het onderzoek leverde in totaal vijftien sporen op.

Eén spoor (S5) kon tijdens het onderzoek als een restant van de bouwvoor (Ap2) worden bestempeld. De overige sporen kunnen op basis van de kleur en samenstelling van hun vulling in twee groepen onderverdeeld worden.

Een eerste groep wordt gevormd door acht sporen die zich in het noordoostelijke en oostelijke deel van het onderzoeksterrein situeren. Het betreft twee kuilen en zes paalkuilen. Kuilen S1 en S10 worden gekenmerkt door een grijze tot donkergrijze lemige zandvulling met spikkels houtskool en spikkels en fragmenten baksteen of terracotta en ijzeroer erin. Eenzelfde vulling werd waargenomen bij de kernen van paalkuilen S2, S3, S4, S9 en S14 (Afb. 10). De omliggende paalkuilvervulling (met een ovale tot afgeronde vierkante vorm) is gevlekt met spikkels ijzeroer, baksteen of terracotta en houtskool erin. Het ronde spoor S13 (diam. 0,44 m) heeft een vergelijkbare gevlekte vulling, een kern kon in deze (paal)kuil echter niet herkend worden. Een roestrand was duidelijk zichtbaar rondom sporen S4, S13 en S14. Paalkuilen S3, S4 en S14 bevinden zich op één noordwest-zuidoost georiënteerde lijn (Afb. 11), waarbij de afstand tussen de palen 1,30 tot 1,65 m bedraagt. S13, situeert zich tussenin S4 en S14, op dezelfde noordwest-zuidoost georiënteerde lijn. Mogelijk betreft het de centrale palenrij van een gebouw. Om deze structuur niet te verstoren werd gekozen om enkel paalkuil S9 in SL1 te couperen. In doorsnede is dit spoor, bestaande uit een paalkern, komvormig en 28 cm diep bewaard (Afb. 12). Aangezien geen van deze sporen vondsten opleverden, kan op basis van de vulling enkel een ruwe datering in de Romeinse tijd of de Middeleeuwen vooropgesteld worden.

Groep 2 bestaat uit zes (S6 tem S8, S11, S12 en S15) duidelijk afgeijnde paalkuilen met een grijsbruine vulling. Deze sporen liggen verspreid in sleuven 2 en 3 (Afb. 13). Op basis van hun vulling en afgeijnde vorm, kunnen deze sporen als postmiddeleeuws worden beschouwd. Vermoedelijk gaat het om een voormalige weideafsluiting.

← Afb. 10: S14, Sleuf 2, vlakfoto

↓

Afb. 11: Overzicht sporen S3, S4, S13 en S14 op één NW-ZO georiënteerde

Afb. 12: S9, sleuf 1, doorsnede

Afb. 13: S6 en S7, sleuf 2, vlakfoto

Conclusie en aanbevelingen

Op 3 februari 2015 werd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba*, in opdracht van *de gemeente Herk-de-Stad*, een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Diestsesteenweg te Herk-de-Stad. Tijdens het onderzoek werd getracht om op volgende onderzoeksvragen een antwoord te geven:

Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?

Op het onderzoeksterrein kon een gestratificeerd, humeus, plaggendek onderscheiden worden. Onder dit donkerbruine tot bruinrijze plaggendek bevindt zich onmiddellijk de lemige zandbodem, waarin gley-verschijnselen in de vorm van ijzervorming, roest en wit-oranje vlekken voorkwamen. Een profielontwikkeling is nergens vastgesteld.

Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

De dikte van de humeuze A-horizont wijst erop dat het terrein in zodanige mate verploegd of bewerkt is geweest, zodanig een bodemprofielontwikkeling niet bewaard is gebleven.

Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?

Nee

Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

In totaal werden bij het onderzoek vijftien sporen aangetroffen. Eén spoor (S5) kon nog tijdens het onderzoek als een restant van de bouwvoor (Ap2) worden bestempeld. De overige sporen kunnen op basis van de kleur en samenstelling van hun vulling in twee groepen onderverdeeld worden. Een eerste groep wordt gevormd door acht sporen die zich in het meest oostelijke deel van het onderzoeksterrein situeren. Het betreft twee kuilen (S1 en S10) en zes paalkuilen (S2, S3, S4, S9, S13 en S14). Groep 2 bestaat uit zes (S6 tem S8, S11, S12 en S15) duidelijk afgelijnde paalkuilen en komen verspreid over het onderzoeksterrein voor.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

De sporen zijn duidelijk antropogeen van aard.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

Alle sporen zijn goed bewaard.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De sporen kunnen in twee groepen worden onderverdeeld (zie *infra*):

Een eerste groep bevat acht sporen, die zich in het meest oostelijke deel van het onderzoeksterrein situeren. Het betreft twee kuilen en zes paalkuilen. Het merendeel van de sporen wordt gekenmerkt door een grijze tot donkergrijze lemige zandvulling met spikkels houtskool en spikkels en fragmenten baksteen/terracotta en ijzeroer erin. De waargenomen paalkuilen hadden een eerder gevlekte vulling met spikkels ijzeroer, baksteen/terracotta en houtskool erin. Vier paalkuilen situeren zich op één noordwest-zuidoost georiënteerde lijn. Mogelijk betreft het de centrale palenrij van een gebouwstructuur. Aangezien geen van deze sporen vondsten opleverden, kan op basis van de samenstelling en vulling enkel een ruwe datering in de Romeinse tijd of de middeleeuwen vooropgesteld worden.

Groep 2 bestaat uit zes duidelijk afgelijnde paalkuilen met een grijsbruine vulling. Deze sporen liggen verspreid in sleuven 2 en 3. Op basis van hun vulling en afgelijnde vorm, kunnen deze sporen als post-middeleeuws worden beschouwd.

Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?

Met slechts acht sporen van groep 1, is het sporenbestand eerder beperkt. Bijkomend kan opgemerkt worden dat het merendeel van deze sporen zich in één cluster situeren, in het oostelijke deel van het onderzoeksterrein. Mogelijk betreft het de rand van een site die zich verder in oostelijke richting situeert.

Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?

Op basis van het aantreffen van een NW-ZO georiënteerde palenrij kan een gelijkaardige oriëntatie van een erf vermoed worden. Toch blijft dit door het ontbreken van meer gegevens onzeker.

Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?

Niet van toepassing

Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?

Aangezien tijdens het onderzoek geen vondsten werden aangetroffen, kan op basis van de samenstelling en vulling enkel een ruwe datering in de Romeinse tijd of de middeleeuwen vooropgesteld worden. In de nabijheid van het onderzoeksterrein werden meerdere sites aangetroffen, die aantonen dat de omgeving in deze periodes bewoond werd.

Ter hoogte van CAI 60087, 200 m in zuidoostelijke richting gesitueerd, werd een site aangetroffen, die in de 11de eeuw (volle middeleeuwen) als nederzittingsplaats in gebruik werd genomen. Ten westen van het onderzoeksterrein werd Romeins, Middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk ingezameld (CAI 700690). De grootste archeologische vindplaats in de omgeving is de site langs de Grote Baan te Donk (Halen), ca. 5 km ten westen van het onderzoeksterrein. Op deze duinrug (donk) werden bewonings- en/of begravingssporen aangetroffen vanaf het epi-paleolithicum tot de laat-Romeinse periode.

Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen? Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

Algemeen kan gesteld worden dat het aantreffen van archeologische sporen en locaties kan gekoppeld worden aan het landschap. Het onderzoeksterrein situeert zich op de overgang van droge zand- tot licht-zandleemgronden naar natte zandleemgronden. De vallei van de Herk en de Demer, respectievelijk ten oosten en noorden van het onderzoeksterrein bevinden zich in de onmiddellijke omgeving. Op basis van deze gegevens wordt duidelijk dat omgeving van het onderzoeksterrein door zijn specifieke landschappelijke en geomorfologische eigenschappen een aantrekkingspool voor de mens was/kon zijn.

Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Niet van toepassing

Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

Door het ontbreken van vondsten en meer duidelijke structuren blijft een afbakening in tijd en functie voorlopig onbekend. Een ruimtelijke afbakening kan enkel in westelijke richting gemaakt worden. Hier ontbraken tijdens het onderzoek sporen die aan de archeologische site gelinkt kunnen worden. In noordelijke, oostelijke en zuidelijke richting kan wel vermoed worden dat de site doorliep.

Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

Hoewel de vastgestelde bewaringstoestand van de archeologische sporen vrij goed is, kan gesteld worden dat het terrein op basis van het aantreffen van de dikke antropogene A-horizont (plaggenbodem) sterk verploegd en bewerkt geweest is. Ondiepe sporen zijn op deze manier waarschijnlijk niet bewaard gebleven.

Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Niettegenstaande de archeologische vindplaats zowel in tijd als functie momenteel onbekend is, zullen alle aangetroffen sporen ons meer leren over de nederzettingsgeschiedenis in dit gebied.

Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?***
- 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?***

Op het onderzoeksgebied wordt de uitbreiding van het kerkhof gepland. Hierbij zullen extra grafkelders en begraafplaatsen gecreëerd worden. Indien een *in situ* behoud van de sporen niet tot de mogelijkheden behoort, wordt voor de projectzone een vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving geadviseerd. Reden van dit vervolgonderzoek is de aanwezigheid van sporen in één zone van het onderzoeksgebied.

Uitgaande van de ligging van de aangetroffen sporen kan het vervolgonderzoek beperkt worden tot het noordoostelijke en oostelijke deel van het projectgebied (zie *Bijlage 10*) wat neerkomt op een te onderzoeken oppervlakte van 850 m². De sporen bevinden zich onder het plaggendeek, op een diepte van 50 tot 60 cm.

Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op het beantwoorden van minimaal volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de aard van de sporen?
- Hoe worden dergelijke sporen en structuren geïnterpreteerd?
- Wat is de datering en is er sprake van een fasering binnen de sporen en structuren?
- Wat is de functie en de omvang van de site?
- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Wat is de ruimtelijke en landschappelijke context van de sitelocatie?
- Wat is de dichtheid en verspreiding van de aangetroffen vondsten?
- Wat is de datering en interpretatie van het geassocieerde vondstmateriaal?
- Wat is de informatiewaarde en conservering van de archeobotanische en –zoölogische resten?
- Wat is de kenniswinst in een bredere context?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?

Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Afhankelijk van de resultaten van het vervolgonderzoek kunnen stalen genomen worden in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek. Deze stalen dienen te worden gewaardeerd (assessment).

Op basis van de resultaten van het assessment wordt, in overleg met Onroerend Erfgoed Limburg, de vergunninghouder, de opdrachtgever en de wetenschappelijke begeleiding een analyseprogramma opgemaakt van de stalen die relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Voor de analyse zijn volgende omschrijvingen minimaal, al kan de afwezigheid van bepaalde categorieën ervoor zorgen dat de onderzoeken niet uitgevoerd dienen te worden:

- waardering van de macroresten, gevolgd door een nadere analyse van de macroresten van telkens een staal van 10 liter per archeologische laag of spoor.
- ¹⁴C-dateringen
- analyse van pollenstalen

Bovenstaande aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegd gezag zijnde de afdeling Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Een definitieve beslissing tot het al of niet uitvoeren van een vervolgonderzoek ligt dan ook bij dit bevoegd gezag.

Bijlagen:

- 1. Administratieve gegevens**
- 2. Lijst met afkortingen**
- 3. Tijdstabel**
- 4. Sporenlijst**
- 5. Fotolijst**
- 6. Overzichtsplan proefsleuven 1.250**
- 7. Detailplannen sporen 1.50**
- 8. Profielpotten en coupes**
- 9. Foto's profielen**
- 10. Vervolgonderzoek**
- 11. Vergunningen**

Projectcode:	HE-15-KE
Vindplaatsnaam	Driespoortweg
Opdrachtgever:	Gemeente Herk-de-Stad, Pikkeleerstraat 14, 3540 Herk-de-Stad
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Elke Wesemael
Dossiernummer vergunning:	2014/432
Begin vergunning:	3 november 2014
Einde vergunning:	15 december 2014
Aard van het onderzoek:	Prospectie met ingreep in de bodem
Begindatum onderzoek:	3 februari 2015
Einddatum onderzoek:	3 februari 2015
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Herk-de-Stad
Deelgemeente:	/
Adres:	Driespoortweg
Kadastrale gegevens:	Afd. 1, Sect. A, nrs. 322f en 232b
Coördinaten:	X: 206268, Y: 181831
Totale oppervlakte:	3000 m ²
Te onderzoeken:	12,5%
Onderzochte oppervlakte:	366 m ² (12,2%)
Bodem:	Sbm, Scm
Archeologisch depot:	Gemeente Herk-de-Stad, Pikkeleerstraat 14, 3540 Herk-de-Stad

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV).

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij Herk-de-Stad, Driespoortweg
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	Het projectgebied is ca. 0,3 ha groot en wordt gekenmerkt door de bodemseries Sbm en is gelegen op dezelfde zandrug als de vermoedelijke romeinse site.
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	<p>Op basis van de Bijzondere voorwaarden moeten hierbij minimaal de volgende vragen beantwoord worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding? -Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? -Is er sprake van een of meerdere begraven bodems? -Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. -Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? -Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? -Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? -Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? -Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie? -Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting? -Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? <p>Zo ja;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? - Wat is de omvang? - Komen er oversnijdingen voor? - Wat is het, geschatte, aantal individuen? <p>- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch</p>

	<p>vindplaatsen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen? - Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)? - Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet? - Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? - Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? - Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats? - Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: <ul style="list-style-type: none"> 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek? <p>-Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?</p> <p>-Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?</p>
Geplande werkzaamheden:	Uitbreiding kerkhof
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

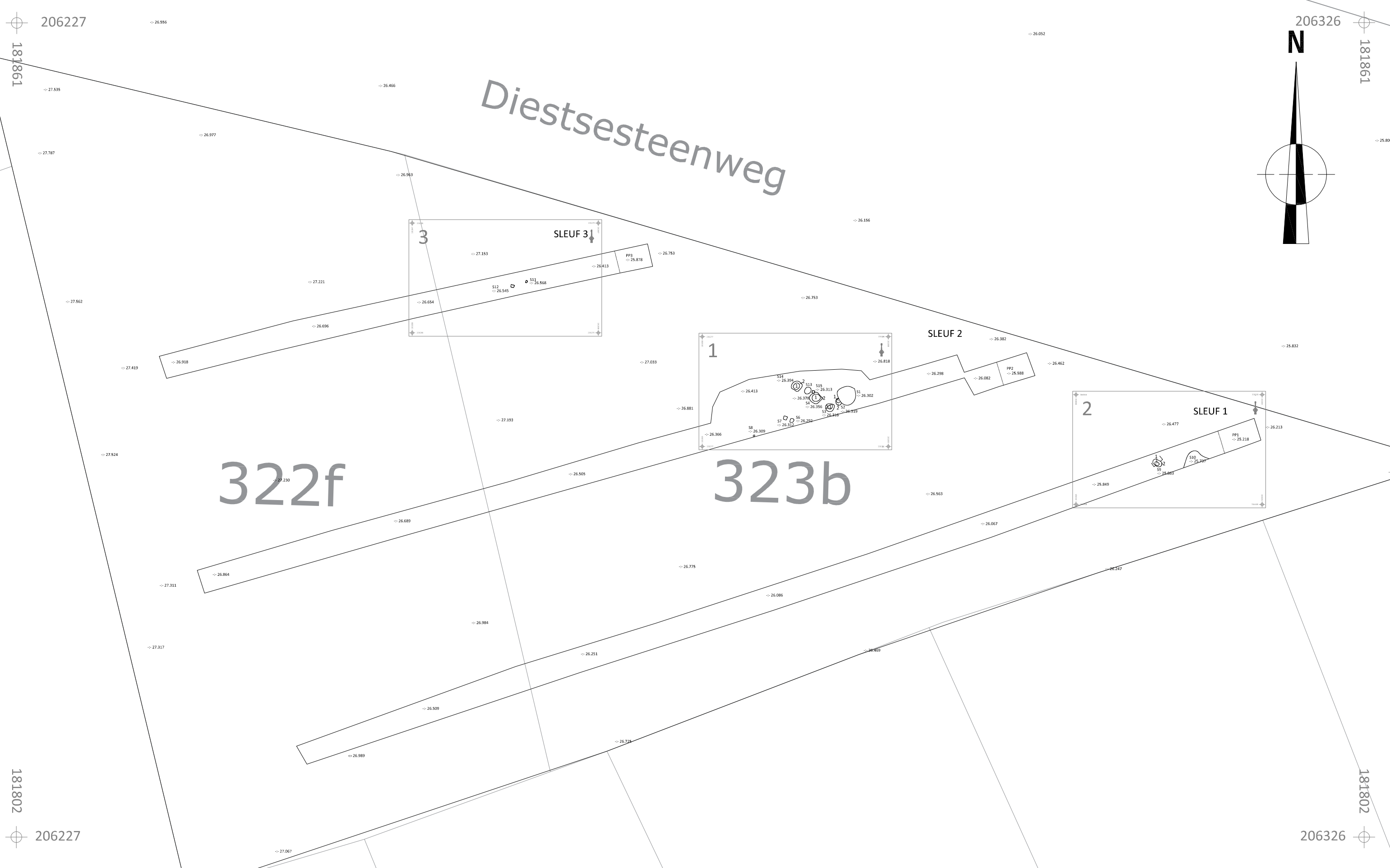
Aardewerk:

Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

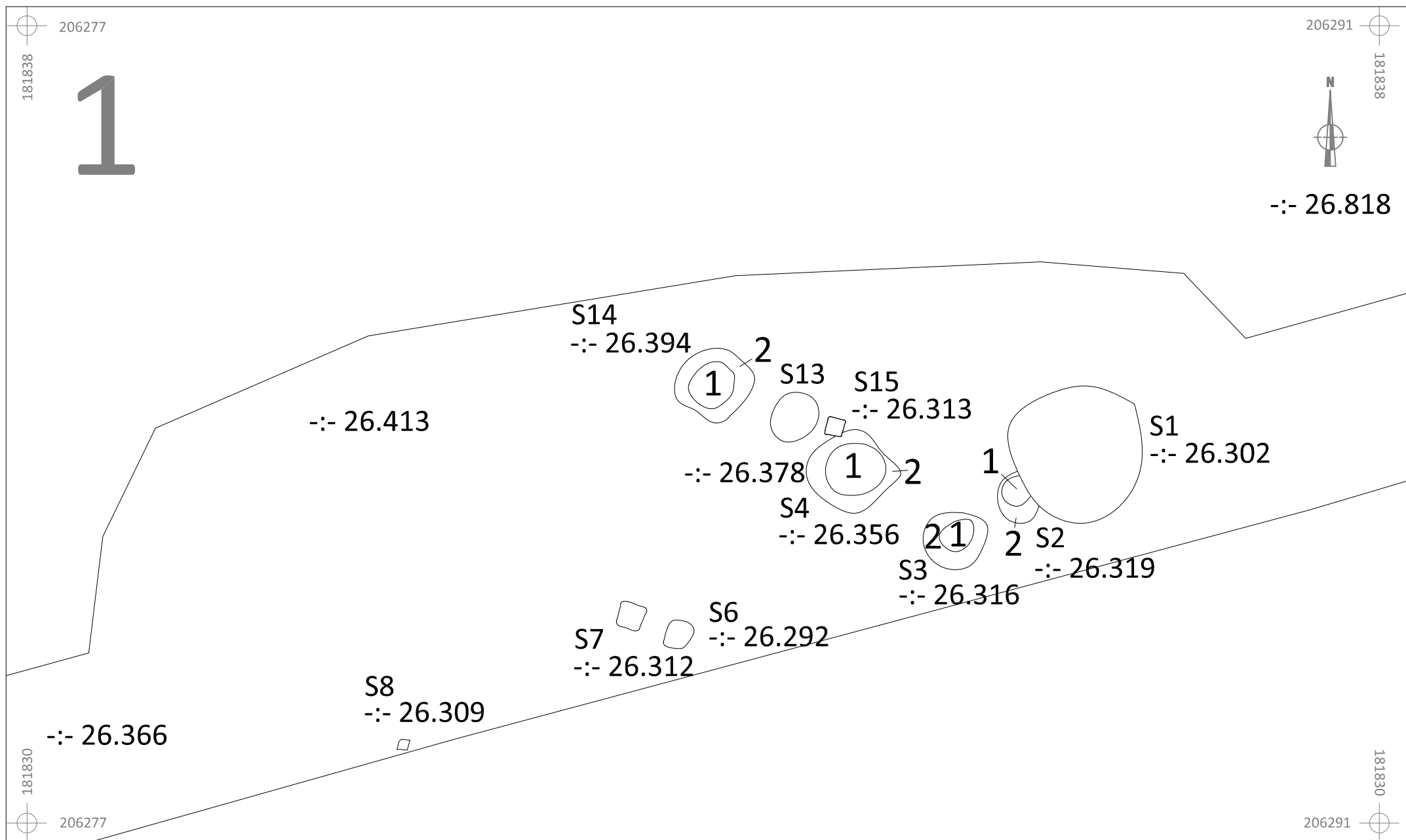

Spoor	Laag	WP	Vlak	Coupe	Soort	Beschrijving	Vorm	Afmetingen (L x B x D (m))	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Opmerking
1	1	SL2	1	Nee	Kuil	Oorspronkelijk tegen het NW-profiel van de sleuf gelegen	Onregelmatig	Max. 1,36 x 1,30	GR + VL BEIGR	LeZa + Sp Hk (m) + Sp/Fr Ba (w) + Fr Fe oer (m)	/	ROM?	MID?	Idem S2-S4, S10, S14; Doorsnijdt S2?	/
2	0	SL2	1	Nee	(Paal)kuil?	Mogelijk paalkuil met paalkern	Onregelmatig	0,50 x 0,33 zichtbaar	/	/	/	ROM?	MID?	Zie S1	Mogelijk 1 spoor met S1
2	1	SL2	1	Nee	Paalkern?	/	/	/	GR + VL BEIGR	LeZa + Sp Hk (m)	/	/	/	/	/
2	2	SL2	1	Nee	Paalkuil?	/	/	/	LIBRGR + VL GE en BR	LeZa + Sp Ba en Hk (w)	/	/	/	/	/
3	0	SL2	1	Nee	Paalkuil met kern	/	Ovaal	0,66 x 0,58	/	/	/	ROM?	MID?	Samen met S4, S13 en S14 op 1 lijn	/
3	1	SL2	1	Nee	Paalkern	/	/	/	GR + VL BEIGR	LeZa + Sp Hk (m)	/	/	/	/	/
3	2	SL2	1	Nee	Paalkuil	/	/	/	VL BR, GR en BEI	LeZa Fr feoer (m) + Sp Ba/Tc en Hk (m)	/	/	/	/	/
4	0	SL2	1	Nee	Paalkuil met kern	ROE-rand rondom	Afgerond vierkant	0,75 x 0,75	/	/	/	ROM?	MID?	Zie S3	/
4	1	SL2	1	Nee	Paalkern	/	/	/	GR + VL BEIGR	LeZa + Sp Hk (m)	/	/	/	/	/
4	2	SL2	1	Nee	Paalkuil	/	/	/	LIBRGR + VL GE en BR	LeZa Fr feoer (m) + Sp Ba/Tc en Hk (m)	/	/	/	/	/
5	1	SL2	1	Nee	Vervallen	Restant Ap2	/	/	/	/	/	/	/	/	/
6	1	SL2	1	Nee	Paalkuil	Sterk afgeijnde paalkuil	Rechthoek	0,31 x 0,26	BRGR	LeZa + Sp Hk (w)	N-Z	REC	REC	Idem S7, S8, S11, S12 en S15	/
7	1	SL2	1	Nee	Paalkuil	Sterk afgeijnde paalkuil	Vierkant	0,25 x 0,25	BRGR	LeZa + Sp Hk (w)	/	REC	REC	Zie S6	/
8	1	SL2	1	Nee	Paalkuil	Sterk afgeijnde paalkuil	Vierkant	0,10 x 0,10	BRGR	LeZa + Sp Hk (w)	/	REC	REC	Zie S6	/
9	0	SL1	1	Ja	Paalkuil met kern	/	/	0,70 x 0,40 x 0,28	/	/	/	ROM?	MID?	/	/
9	1	SL1	1	Ja	Paalkern	/	/	/	GR + VL DOGR	LeZa + Sp Hk (v)	/	/	/	/	/
9	2	SL1	1	Ja	Paalkuil	/	/	/	LIGR + VL BEI	Za + Sp Hk (w) + Feoer (m)	/	/	/	/	/
10	1	SL1	1	Nee	Kuil	Tegen ZO-profiel proefsleuf	Onregelmatig	0,91 x 1,99 zichtbaar	GR + VL BEIGR	LeZa + Sp Hk (m) + Sp/Fr Ba (w) + Fr Fe oer (m)	/	ROM?	MID?	/	/
11	1	SL3	1	Nee	Paalkuil	Sterk afgeijnde paalkuil	Vierkant	0,11 x 0,11	BRGR	LeZa + Sp Hk (w)	/	REC	REC	Zie S6	/
12	1	SL3	1	Nee	Paalkuil	Sterk afgeijnde paalkuil	Vierkant	0,25 x 0,25	BRGR	LeZa + Sp Hk (w)	/	REC	REC	Zie S6	/
13	1	SL2	1	Nee	(Paal)kuil?	ROE-rand rondom	Rond	Diam. 0,44	LIBRGR + VL GE en BR	LeZa Fr feoer (m) + Sp Ba/Tc en Hk (m)	/	ROM?	MID?	Op 1 lijn met S3, S4 en S14	/
14	0	SL2	1	Nee	Paalkuil met kern	ROE-rand rondom	Vierkant	0,70 x 0,70	/	/	/	ROM?	MID?	Zie S3	/
14	1	SL2	1	Nee	Paalkern	/	/	/	GR + VL BEIGR	LeZa + Sp Hk (m)	/	/	/	/	/
14	2	SL2	1	Nee	Paalkuil	/	/	/	LIBRGR + VL GE en BR	LeZa Fr feoer (m) + Sp Ba/Tc en Hk (m)	/	/	/	/	/
15	1	SL2	1	Nee	Paalkuil	Sterk afgeijnde paalkuil	Vierkant	0,17 x 0,17	BRGR	LeZa + Sp Hk (w)	/	REC	REC	Doorsnijdt S4	/

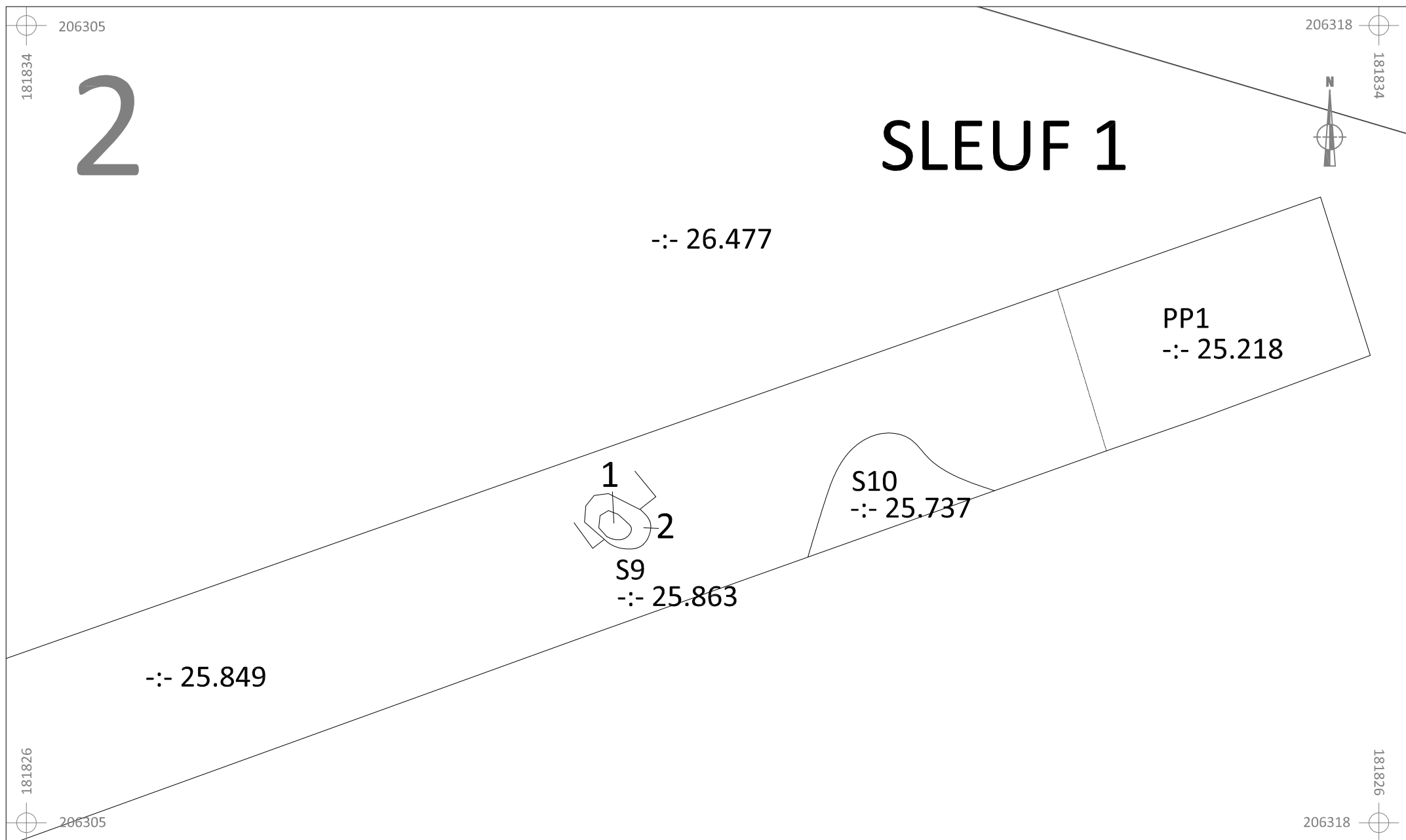
DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
1053	Werkfoto	SL1	/	Aanleg sleuf 1	NO	/
1057-1059	Profiel	SL1	/	PR1	ZO	/
1060-1061	Werkfoto	SL1	S9-S10	/	NO	/
1062	Werkfoto	SL1	S9	/	NO	/
1063-1065	Overzicht	SL1	/	/	NO	/
1066-1068	Profiel	SL2	/	PR2	ZO	/
1069-1071	Detail	SL2	S1	/	NO	/
1072-1074	Detail	SL2	S2-S3	/	O	/
1075-1077	Detail	SL2	S4	/	ZO	/
1078-1080	Detail	SL2	S5	/	ZO	S-nr. vervallen
1081-1083	Detail	SL2	S6-S7	/	N	/
1084-1086	Detail	SL2	S8	/	N	/
1087-1089	Detail	SL2	S9	/	ZW	/
1090-1093	Detail	SL2	S10	/	NW	/
1094	Overzicht	SL2	/	/	ZW	/
1095	Overzicht	SL1	/	/	ZW	/
1096	Overzicht	SL2	/	/	NO	/
1097-1098	Overzicht	SL2	S1 tem S5	/	NO	/
1099-1101	Profiel	SL3	/	PR3	NW	/
1102	Detail	SL3	S11	/	NW	/
1103-1105	Detail	SL3	S12	/	NW	/
1106	Overzicht	SL3	/	/	NO	/
1107	Overzicht	SL3	/	/	ZW	/
1108-1109	Overzicht	SL2	S1 tem S4 + S13 tem S15		OZO	/
1110	Detail	SL2	S1	/	NO	/
1111-1113	Overzicht	SL2	S3, S4, S13 en S14	Paalkuilen op 1 rij	OZO	/
1114-1116	Detail	SL2	S1	/	NO	/
1117-1119	Detail	SL2	S2-S3	/	NW	/
1120-1122	Detail	SL2	S4	/	OZO	/
1123-1126	Overzicht	SL2	S3, S4, S13 en S14	Paalkuilen op 1 rij	OZO	/
1127-1129	Detail	SL2	S13	/	OZO	/
1130-1132	Detail	SL2	S14	/	OZO	/
1133-1135	Detail	SL2	S15	/	ZW	/
1134-1140	Coupe	SL1	S9	/	NW	/
1141-1147	Overzicht	SL2	S3, S4, S13 en S14	Paalkuilen op 1 rij	OZO	/

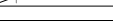

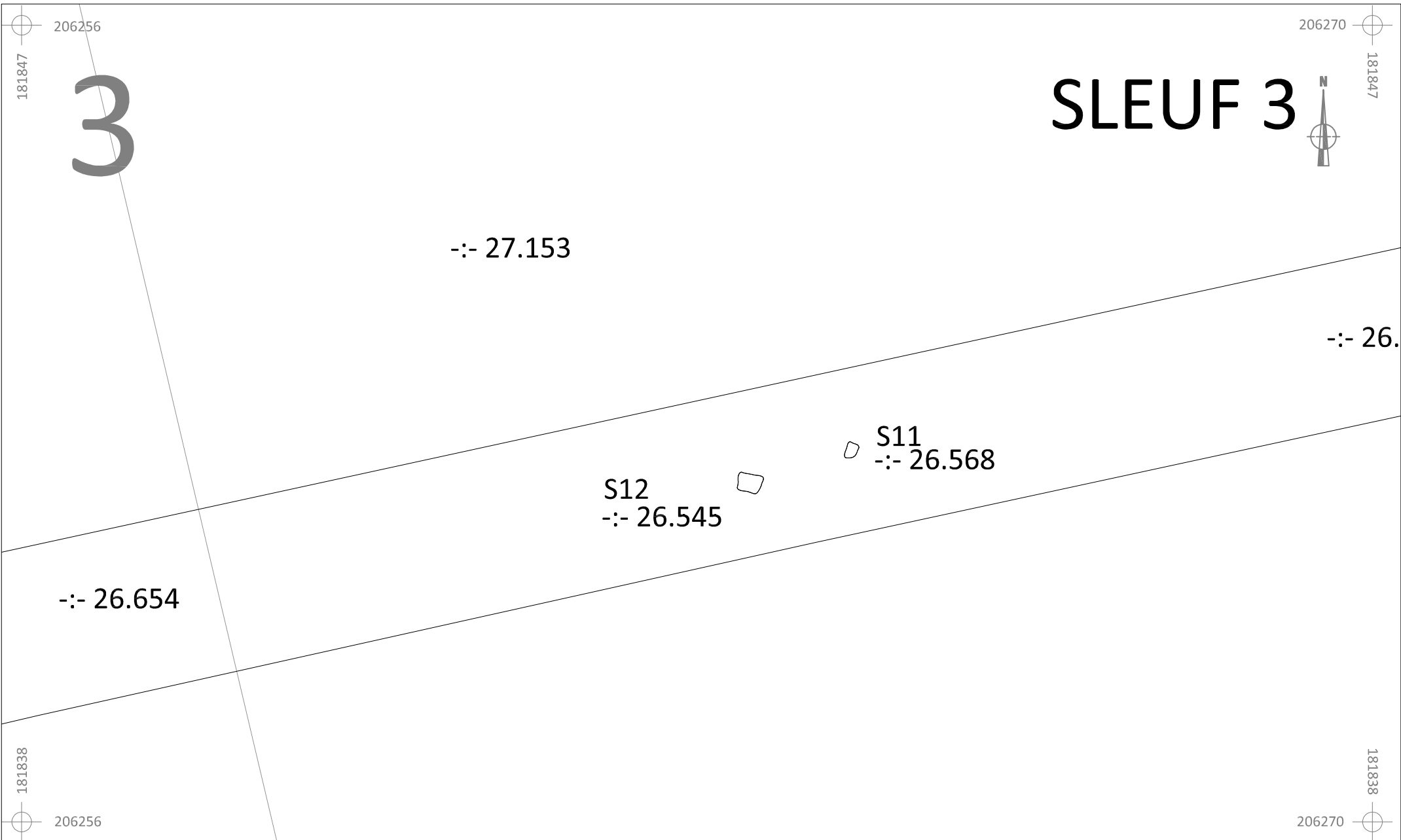
	Onderwerp		Datum		Legende						
	HE-15-KE		Overzichtsplan		Februari 2015		<div><div></div></div>	WP	-:-37.508	Absolute hoogte (in m TAW)	
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof		Schaal		0 m 12,5 m		S11	Spoornummer	PP1	Proefputnummer	
	1 : 250		<div><div></div></div>				1	Laagnummer			

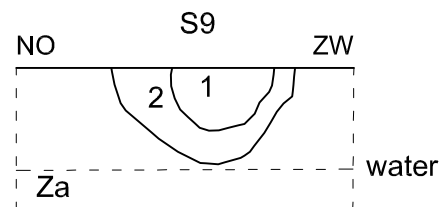
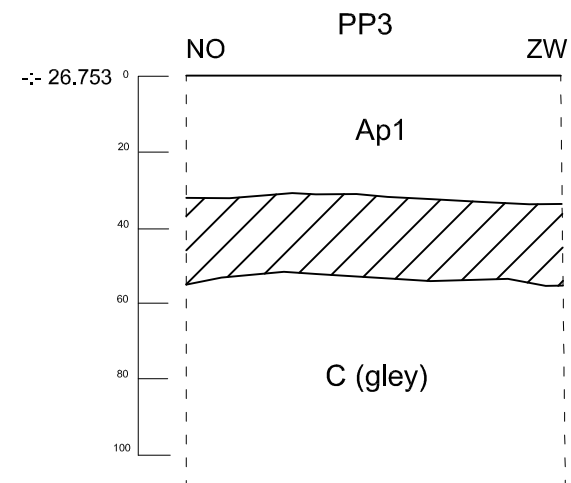
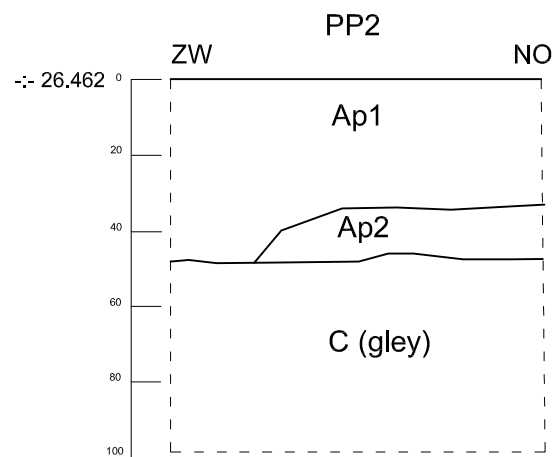
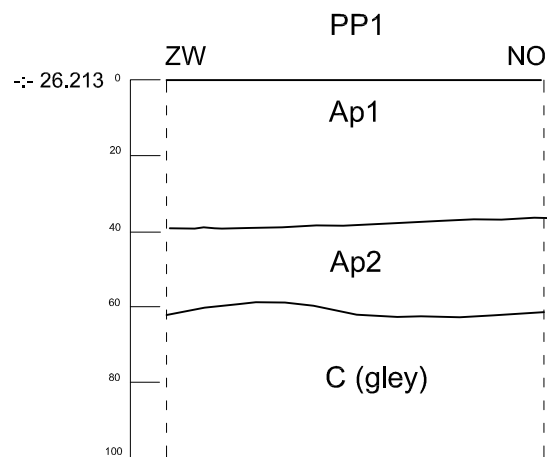
	HE-15-KE	Onderwerp	Datum		Legende				
		Detailplan sporen	Februari 2015			Spoorcontouren		Coupehaken	
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Schaal	0 2,5 m		S11	Spoornummer	V1	Vondstnummer	
		1 : 50			1	Laagnummer	-:- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)	

	HE-15-KE	Onderwerp	Datum		Legende			
		Detailplan sporen	Februari 2015			Spoorcontouren		Coupehaken
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Schaal 1 : 50		S11	Spoornummer	V1	Vondstnummer	
				1	Laagnummer	-:- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)	

	HE-15-KE	Onderwerp	Datum		Legende		
		Detailplan sporen	Februari 2015		 Spoorcontouren	 Coupehaken	
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Schaal 1 : 50			S11 Spoornummer	V1 Vondstnummer	
					1 Laagnummer	-:- 40.508 Absolute hoogte (in m TAW)	

He-15-KE

Onderwerp

Profielen en coupe

Datum

Februari 2015

Legende

Rand coupe

C

Moederbodem

Herk-de-Stad
Uitbreiding kerkhof

Schaal

1 : 20

0

1 m

Ap

Teelaarde

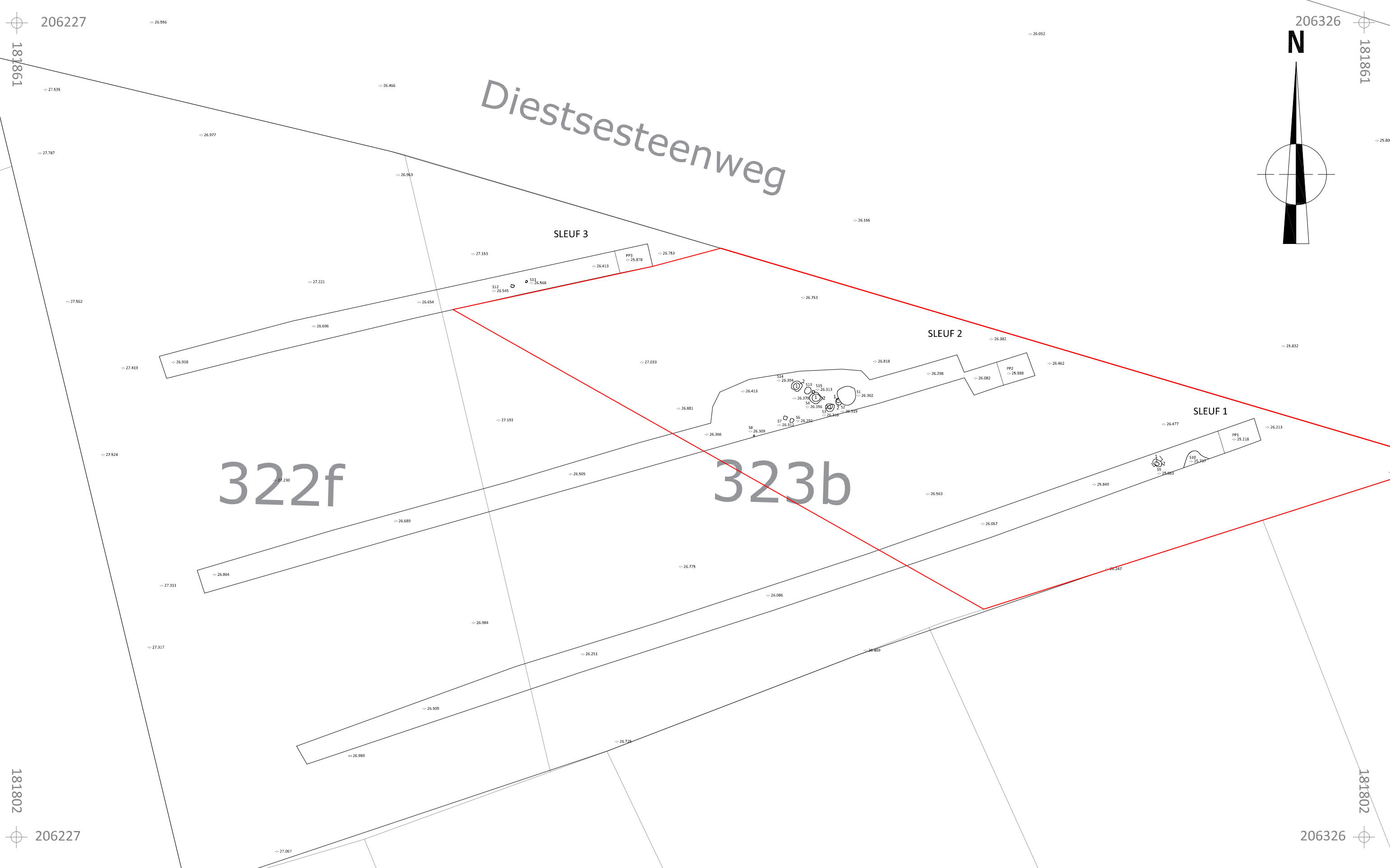
1

Laagnummer

± 33.84

Hoogte TAW

	Onderwerp		Datum		Legende						
	HE-15-KE		Vervolgonderzoek		Februari 2015		<div></div>	WP	-:-37.508	Absolute hoogte (in m TAW)	
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof		Schaal 1 : 250		<div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div> <div>0 m12,5 m</div>		S11	Spoornummer	PP1	Proefputnummer	
							1	Laagnummer	<div></div>	Vervolgonderzoek	

AANGETEKEND

ARON bvba
t.a.v. Mevr. Elke WESEMAEL
t.a.v. Dhr. Daan CELIS
Diesterstraat 44 bus 201
3800 Sint-Truiden

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
2014/432

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
steven.mortier@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 26

datum

03 NOV. 2014

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te Herk-de-Stad, Driespoortweg (2014/432)**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 15 oktober 2014.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wenst in te winnen.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **Herk-de-Stad** met adres **Driespoortweg**, kadastraal gekend als **afdeling 1, sectie A, percelen 322F en 323B**. Het aangevraagde onderzoek betreft een archeologische prospectie met ingreep in de bodem en zal uitgevoerd worden van **03 november 2014** tot **15 december 2014**.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006 en 18 november 2011, staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake prospecties met ingreep in de bodem op zandbodems.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door de uitbreiding van een kerkhof.

Gezien het voorgestelde personeelsplan **waarbij minstens 2 archeologen en een bodemkundige permanent worden ingezet**, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via *ARON RAPPORT* tegen 30 januari 2015 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

BESLUIT

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **WESEMAEL Elke** van **03 november 2014** tot **15 december 2014** op het terrein gelegen in de gemeente **Herk-de-Stad**, deelgemeente **Herk-de-Stad** met adres **Driespoortweg**, kadastraal gekend als **afdeling 1, sectie A, percelen 322F en 323B**,

mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 1 april 2011 en 10 juni 2011, en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

bijzondere voorwaarden

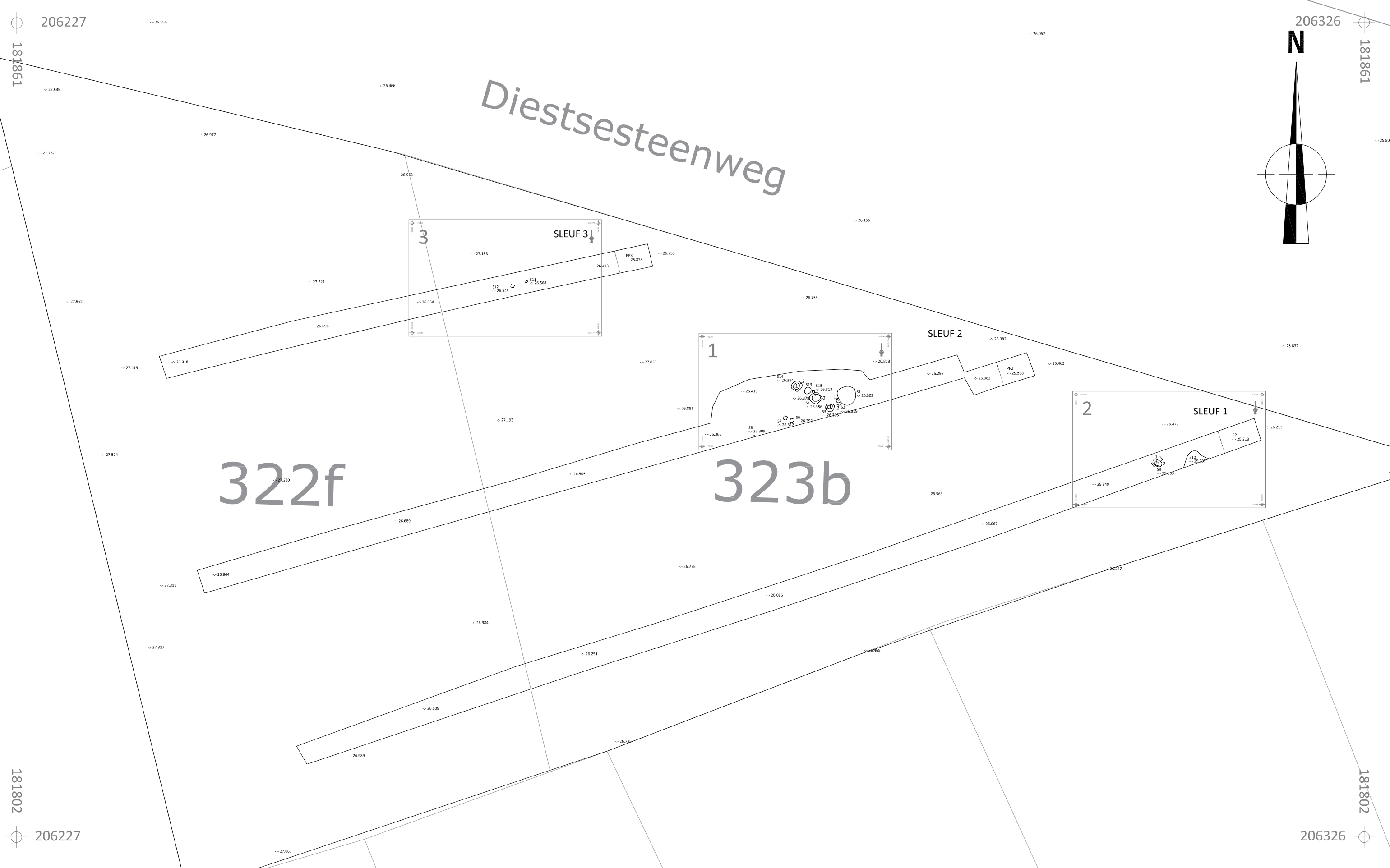
Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen, hebben de **bijzondere voorwaarden voorrang**.

Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet maar vormen ze **bijkomende vereisten**.

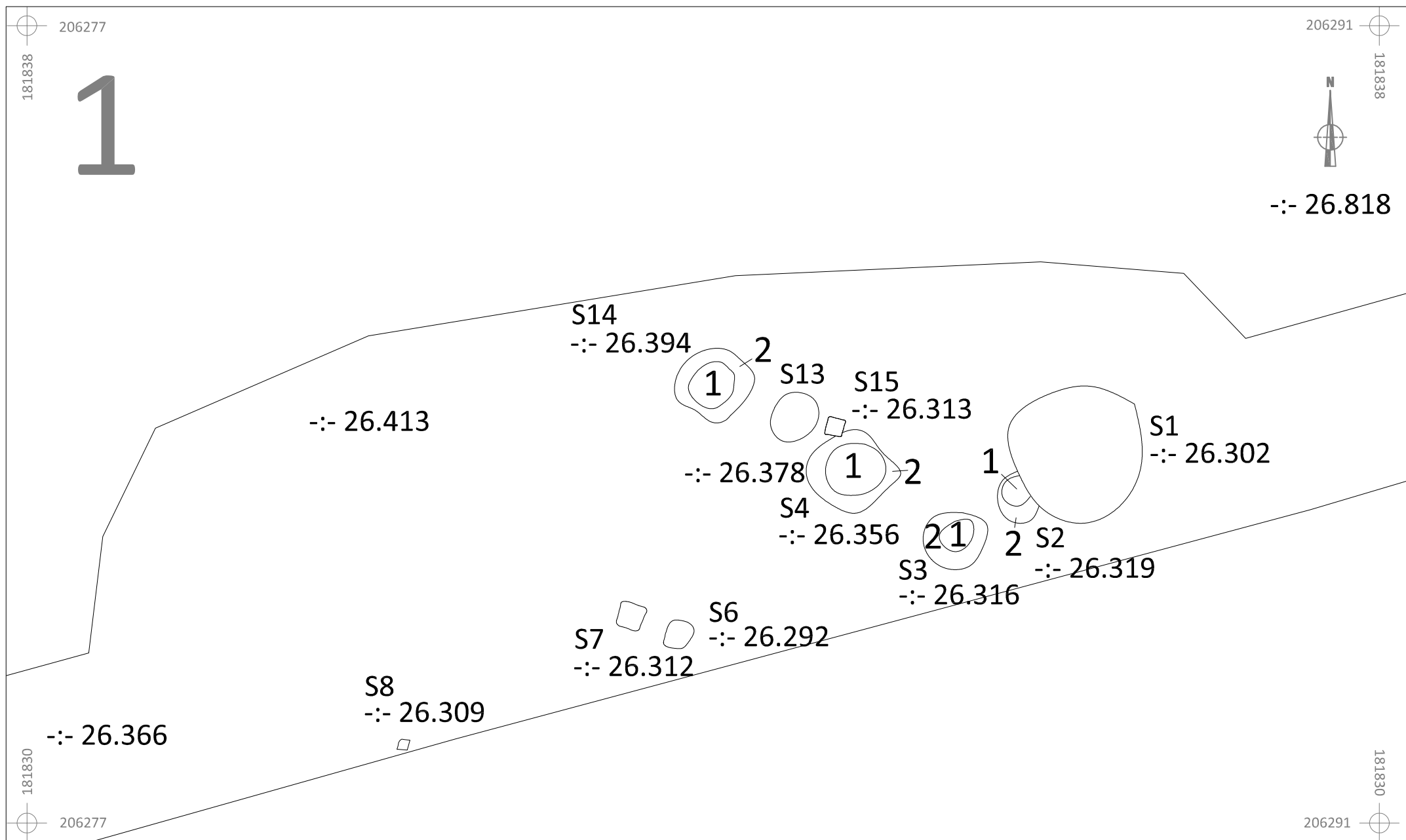
Indien de vergunninghouder door omstandigheden genoodzaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan de opdrachtgever en aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de aan de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen. Beslissingen hierover worden schriftelijk bevestigd door het agentschap Onroerend Erfgoed via brief of in een goedgekeurd werkverslag en verantwoord in het rapport.

Contactgegevens agentschap Onroerend Erfgoed Limburg

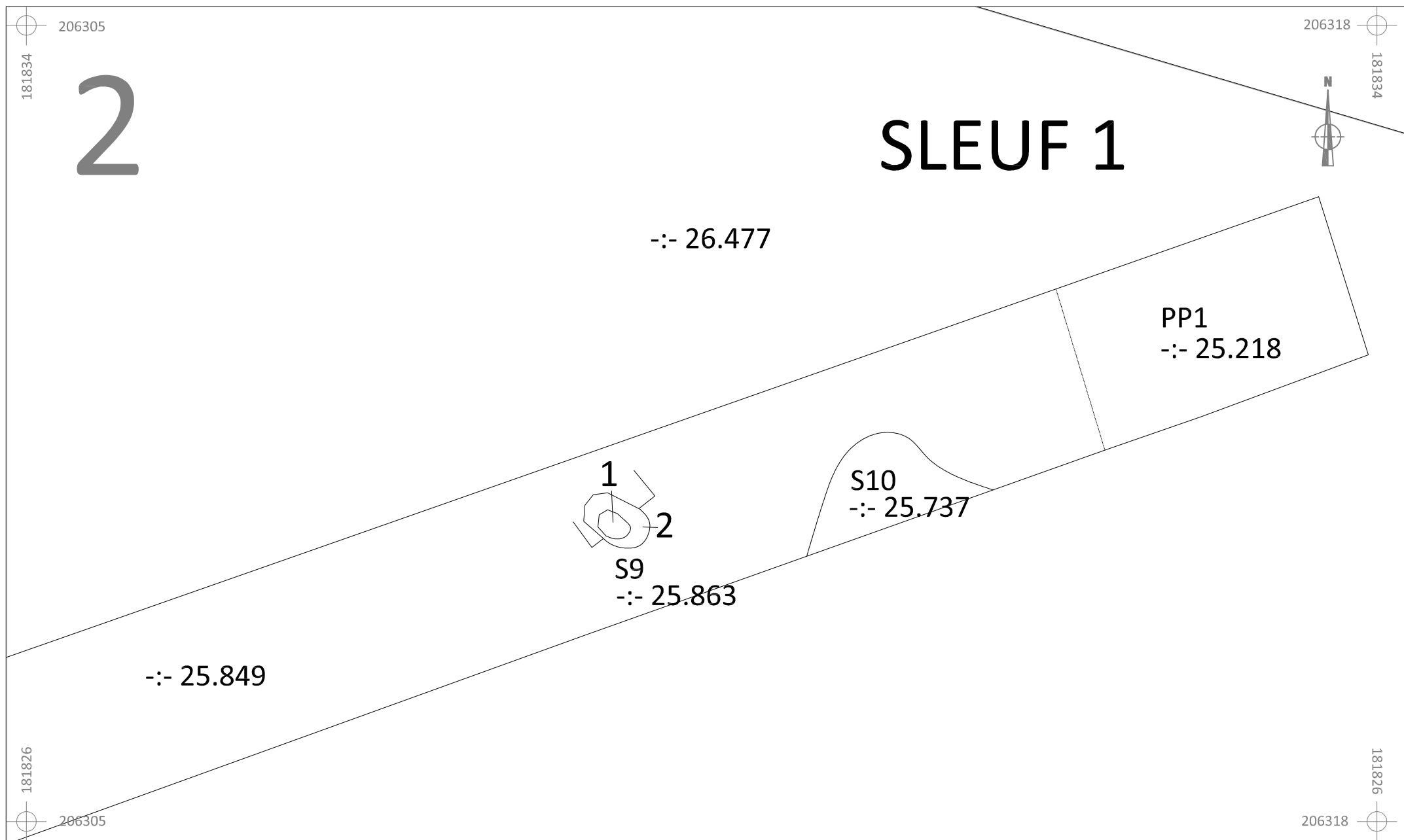
Contactpersoon:	Ingrid Vanderhoydonck
Contactgegevens:	Ingrid.vanderhoydonck@rwo.vlaanderen.be 0473 94 39 28
Contactgegevens indien afwezig:	Annick Arts Annick.arts@rwo.vlaanderen.be
Referentie:	4.002/71024/99.62

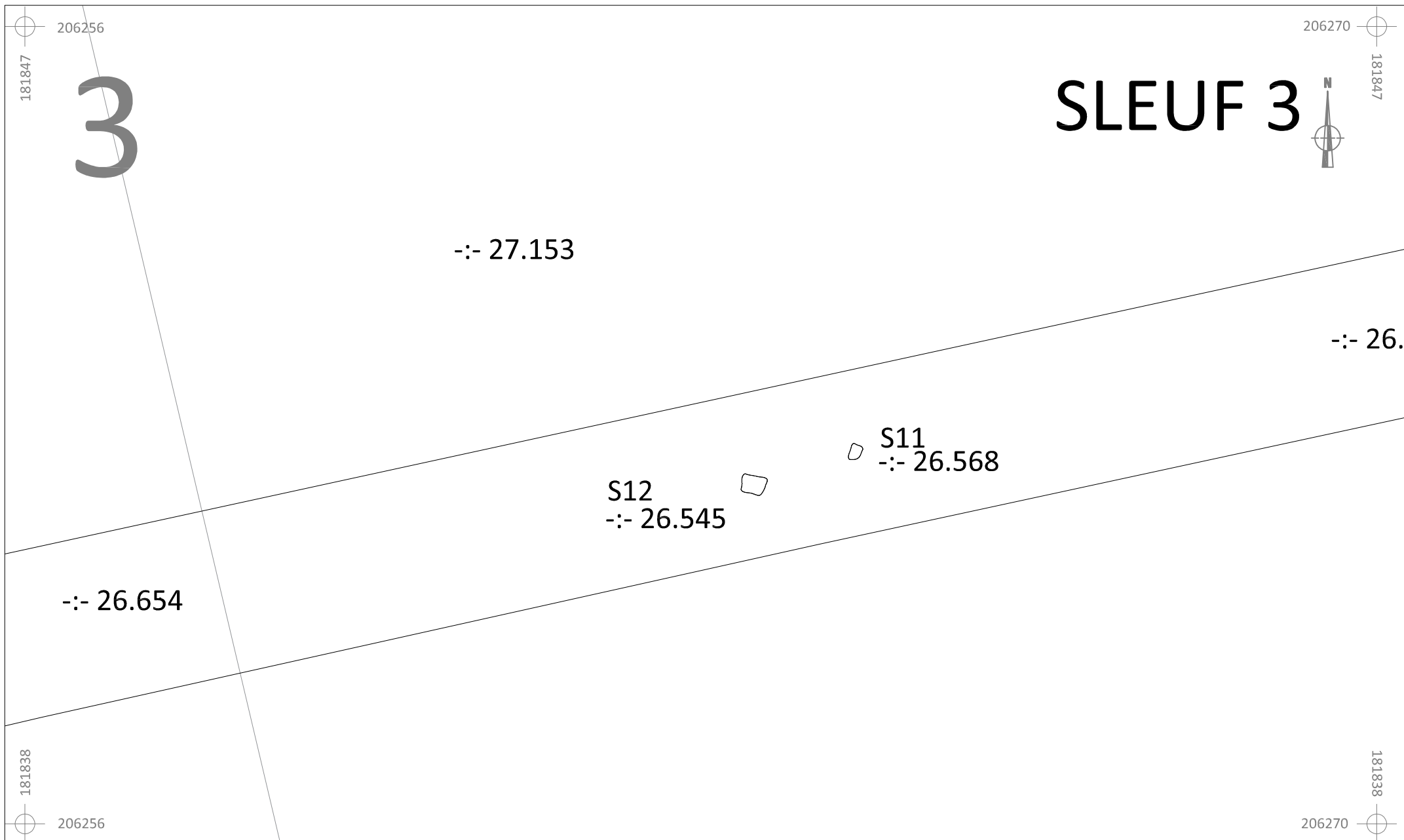
	Onderwerp		Datum		Legende						
	HE-15-KE		Overzichtsplan		Februari 2015			WP	-:-37.508	Absolute hoogte (in m TAW)	
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Schaal 1 : 250	 0 m 12,5 m		S11	Spoornummer	PP1	Proefputnummer			
					1	Laagnummer					

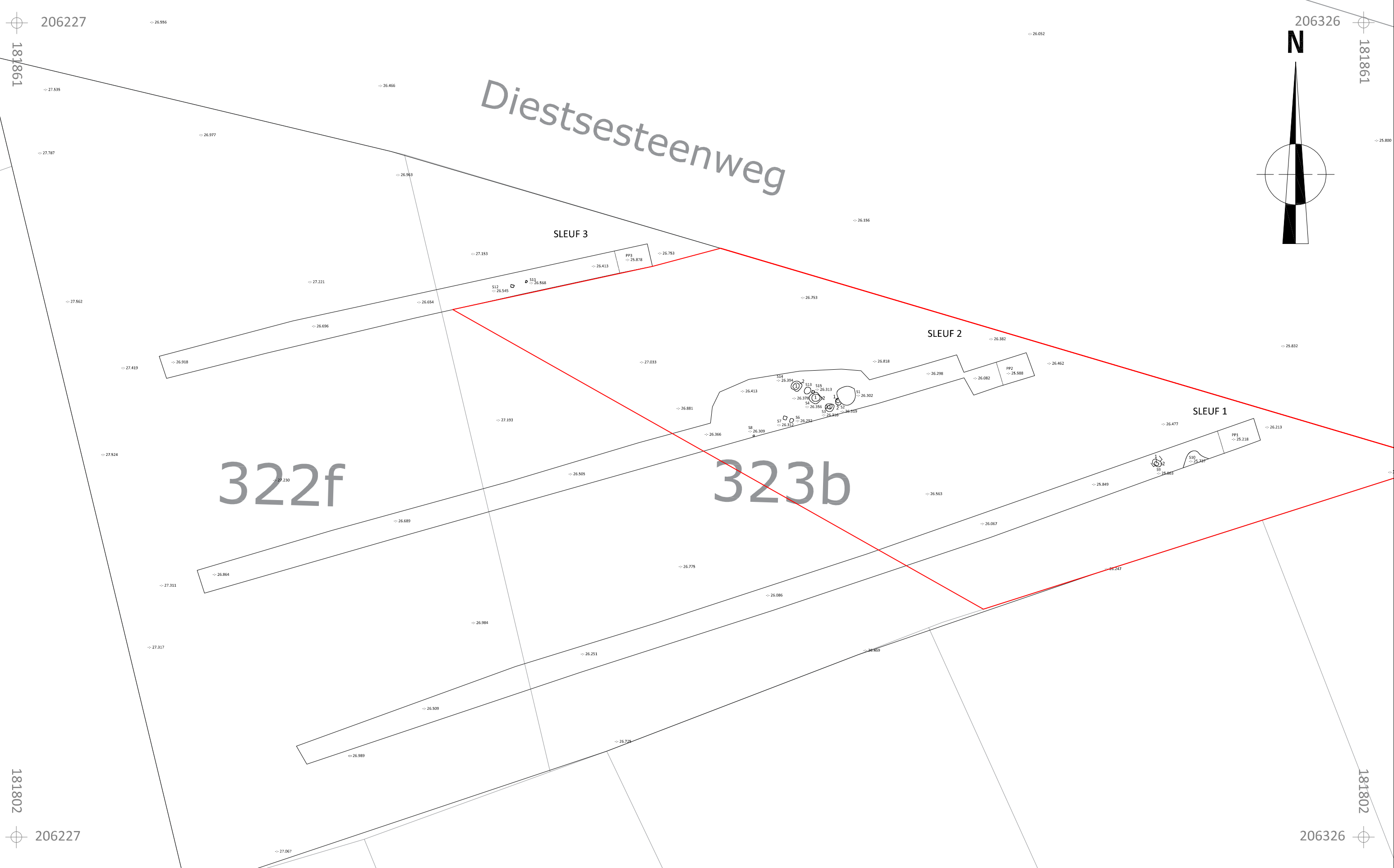
	HE-15-KE	Onderwerp	Datum		Legende			
		Detailplan sporen	Februari 2015			Spoorcontouren		Coupehaken
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Schaal 1 : 50		S11	Spoornummer	V1	Vondstnummer	
				1	Laagnummer	-:- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)	

	HE-15-KE	Onderwerp	Datum		Legende		
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Detailplan sporen	Februari 2015		Spoorcontouren	Coupehaken	
		Schaal 1 : 50			S11 Spoornummer	V1 Vondstnummer	
					1 Laagnummer	-:- 40.508 Absolute hoogte (in m TAW)	

	HE-15-KE	Onderwerp	Datum		Legende			
		Detailplan sporen	Februari 2015			Spoorcontouren		Coupehaken
	Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof	Schaal 1 : 50		S11	Spoornummer	V1	Vondstnummer	
				1	Laagnummer	-- 40.508	Absolute hoogte (in m TAW)	

 <div>HE-15-KE</div> <div>Herk-de-Stad Uitbreiding kerkhof</div>	Onderwerp	Datum		Legende			
	Vervolgonderzoek	Februari 2015		<div></div>	WP	--:37,508	Absolute hoogte (in m TAW)
	Schaal 1 : 250	0 m <div></div> 12,5 m		S11	Spoornummer	PP1	Proefputnummer
				1	Laagnummer	<div></div>	Vervolgonderzoek